

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในส่วนของบทนี้ เป็นการสรุปงานการศึกษาเรื่อง “ทัศนะของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการประสานความร่วมมือด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี” รวมทั้งผู้ทำการศึกษา จะได้ทำการเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและปรับปรุงประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการประสานความร่วมมือด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษาถึงทัศนะของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการประสานความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี เพื่อต้องการทราบถึงปัญหา และข้อจำกัดในการปฏิบัติ จะได้แก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม

งานราชทัณฑ์ของไทยเรา ได้นำหลักการจากสำนักคิด 2 สำนักคิดอันได้แก่ สำนักคิดอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม (Classical School) และสำนักคิดปฏิฐานนิยม (Positive School) โดยสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม จะเน้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน โดยยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษแบบแก้แค้นทดแทน ชมชูยับยั้ง ตัดโอกาสออกไปจากสังคม ทุกคนมีความเสมอเหมือนกันหมด ไม่ว่าคุณจะเป็นใคร อำนาจเด็ดขาดมักจะอยู่กับพวกนักบวช ซึ่งมีอิทธิพลมากในสมัยนั้น

ส่วนสำนักปฏิฐานนิยม จะไม่เน้นเรื่องตัวบทกฎหมายมากจนเกินไป แต่พิจารณาว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาอาจไม่เท่าเทียมกัน อาจจะเป็นคนพิการ อาจจะถูกขังในสังคมที่เสื่อมโทรม มีโอกาสกระทำผิดง่าย เป็นเด็ก เป็นคนชราภาพ มีภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมเข้ามาเอื้อให้มนุษย์ อาจจะทำผิดได้มากขึ้น ฉะนั้น โทษที่ผู้กระทำผิดเหล่านั้น จึงไม่ควรที่จะต้องเท่าเทียมกันหมดทุกคน คนที่พิการก็ไม่ควรมีโทษเท่ากับคนที่มั่งมีร่างกายที่แข็งแรง เป็นต้น

กรมราชทัณฑ์ของไทยจึงจำเป็นต้องเลือกทั้งสองสำนัก เพื่อนำมาใช้กับประเทศไทย โดยการใช้แบบผสมผสานกัน ยังมีโทษประหารชีวิต ยังมีการลดโทษ พักการลงโทษ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดมีการแก้ไขความผิดของตน เพื่อจะได้กลับออกไปสู่สังคมภายนอกที่เขาเคยใช้ชีวิตมาก่อน

ดังนั้น เรือนจำทั่วประเทศไทย จึงปฏิบัติตามนโยบายกรมราชทัณฑ์ด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังแบบผสมผสานกันไป มีการแบ่งส่วนราชการภายในเรือนจำ ได้แก่

1. ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง
2. ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง
3. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง
4. ส่วนบริหารทั่วไป
5. ส่วนควบคุมผู้ต้องขังไปศาล

ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง และส่วนพัฒนาผู้ต้องขังจะเป็นส่วนที่สัมผัสกับผู้ต้องขังมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงให้ความสำคัญกับ 3 ส่วนนี้ ผู้ต้องขัง 1 คน เมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำ จนกระทั่งออกหรือปล่อยตัวออกไปจากเรือนจำ จะสัมผัสกับ 3 ส่วนนี้เป็นส่วนมาก งานราชทัณฑ์จึงเป็นงานหนัก ต้องทำงาน 24 ชั่วโมง และเป็นงานที่ทำภายในพื้นที่สี่เหลี่ยมกำแพงเรือนจำล้อมรอบ สังคมภายนอกจะมองไม่เห็น จึงคาดเดา จินตนาการไปต่าง ๆ นานา ผู้เขียนนวนิยายหรือผู้สร้างภาพยนตร์มักจะสร้างนิยายหรือภาพยนตร์ออกมาในแนวน่ากลัว สยดสยอง ออกไปในเชิงของสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม (Classical School) เพื่อเป็นการข่มขู่ไม่ให้ผู้คนกระทำผิด แต่การกระทำตามสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม บางครั้งก็ไม่ถูกต้องทีเดียว ถ้าหากเป็นไปตามที่นิยายหรือภาพยนตร์สร้างมานั้น กรมราชทัณฑ์ไทยก็คงไม่สามารถอยู่รอดปลอดภัยมาจนถึงทุกวันนี้ อย่าลืมนึกว่าคนไทยไม่เคยให้ใครข่มเหงรังแกได้ ไม่เช่นนั้น ปานนี้ประเทศไทยคงได้ชื่อเป็นเมืองอาณานิคมไปแล้ว เพราะนิสัยคนไทยนั้นรักสงบ ตามที่เพลงชาติไทยได้มีเนื้อร้องบางส่วนไว้ ภายในเรือนจำจึงมีทั้งประเภทควบคุมมิให้หลบหนี และแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผสมผสานกันไป

ผู้ศึกษาทำงานที่กรมราชทัณฑ์เป็นเวลา 20 ปีเศษ ก็มีความต้องการให้กรมราชทัณฑ์ไทยมีความก้าวหน้า สังคมไทยจะได้ดีขึ้นไปกว่าทุกวันนี้ บางคนบอกว่ากรมราชทัณฑ์เป็นจุดสุดท้ายของมนุษย์ แต่อย่าลืมนึกว่าติดคุกยังมีวันออก แสดงว่ากรมราชทัณฑ์ก็เป็นจุดเริ่มต้นแห่งชีวิตเหมือนกัน แล้วแต่มุมมอง

จากทัศนะของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ไทยต่างมองโลกในแง่ดี โดยได้ช่วยกันปฏิบัติหน้าที่ ทั้งการควบคุมและการแก้ไข ผู้ร้ายจึงไม่เต็มบ้านเต็มเมือง แต่ก็มีเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่กระทำผิดสาเหตุที่แท้จริงและสำคัญ คือ ปัญหาเศรษฐกิจเป็นตัวที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม

ขอบเขตการศึกษา ใช้สถานที่เรือนจำพิเศษธนบุรี หากว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำมีการทำงานทุกคนอย่างเต็มที่ ไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยและเข้าใจปรัชญาของงานราชทัณฑ์เป็นอย่างดี

แล้วก็จะไม่คิดเอนเอียงไปยังสำนักใดสำนักหนึ่ง (สำนักอาชีวศึกษาแบบดั้งเดิม และสำนักปฏิรูประบบนิคม) มีความรอบรู้เรื่องทฤษฎีการกระทำผิด การละลายพฤติกรรม มีความรอบรู้เรื่องโปรแกรมการแก้ไข ทำงานเป็นทีม มีการประชุมติดตาม ประเมินผล มีค่าตอบแทนและสวัสดิการพอสมควร การบริหารงานราชทัณฑ์ด้านราชทัณฑ์จะดีขึ้นอย่างมาก คนไทยส่วนใหญ่ของประเทศมักจะไม่ให้อภัยผู้ต้องขังหรือนักโทษ มองคนเหล่านี้เป็นคนชั่ว หากถูกหลานหรือคนรู้จัก ไม่มีเรื่องต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำ คนไทยก็ยังคงไม่ทราบด้วยว่ากรมราชทัณฑ์มีด้วยหรือ สังกัดกระทรวงอะไร เครื่องแบบที่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ใส่เป็นอย่างไร เพราะงานราชทัณฑ์ไม่ถูกกับตัวหรือคนรู้จักแล้วก็จะไม่ทราบเลย เสมือนคนที่เป็นคนที่นับถือศาสนาพุทธแบบคนไทย ที่มีวัดอยู่ทั่วบ้านทั่วเมือง แต่ยังไม่เข้าไปถึงแก่นแท้ของศาสนา ฉันใดก็ฉันนั้น

การกระทำผิดของผู้คน จะมีทฤษฎีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยมากมาย เช่น ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม เกรงว่าทำผิดแล้ว พ่อแม่จะไม่ให้อภัย หรือทฤษฎีโอกาส หากผลอได้โอกาส ไม่มีคนเห็นก็จะกระทำผิดอย่างนี้ เป็นต้น

นโยบายของกรมราชทัณฑ์ไทย ก็มักจะเน้นการควบคุมกับการแก้ไข แต่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ไทย โดยมากมักจะไม่อยากเดือดร้อนหรือเสียเวลากับการทำงานแบบเพื่อฝัน จึงมักจะทำงานที่ใกล้ตัวและเห็นผลทันตา เช่นว่า เกรงว่านักโทษจะหลบหนีไปได้ จึงมีความคิดว่าย่าให้หนีไปดีกว่า เดี่ยวจะถูกลงโทษถูกตัดเงินเดือน ดังนั้น การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังจึงยังห่างไกลตัวจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ไทยเกินไป

นักโทษหรือผู้ต้องขังที่อยู่ภายในเรือนจำฯ กรมราชทัณฑ์ไทยจะต้องปฏิบัติต่อพวกเขาแบบมีมนุษยธรรมตามขั้นพื้นฐานที่องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ทุกประการ

ในแต่ละส่วนของเรือนจำไม่ว่าจะเป็นส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง และส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังโดยตรง จะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเสมือนคนไทยคนหนึ่ง โดยเริ่มตั้งแต่มีการให้การศึกษา มียารักษาโรค มีที่อยู่อาศัย มีอาหาร สุขอนามัยต้องสะอาด มีการออกกำลังกาย มีสันทนาการ เป็นต้น จนกว่าจะได้ปลดปล่อยออกไปสู่สังคมภายนอก

นอกจากกรมราชทัณฑ์จะเป็นผู้ดำเนินการกับผู้ต้องขังแล้ว องค์กรภายนอก เช่น วิทยาลัยอาชีววะ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน องค์กรศาสนาต่าง ๆ เช่น คริสต์ อิสลาม กรุงเทพมหานครก็เข้าไปช่วยให้ความช่วยเหลือ สอนหนังสือ สอนอาชีพให้กับผู้ต้องขังเป็นการแบ่งเบาภาระแก่กรมราชทัณฑ์ นับว่าเป็นสิ่งที่ดีอีกทางหนึ่ง ที่มนุษย์ยังไม่ทิ้งมนุษย์ด้วยกัน การศึกษาทัศนะของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการปฏิบัติในการประสานความร่วมมือด้านการปฏิบัติ

ต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี ได้ค้นคว้าจากเอกสาร บทความ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ ระเบียบคำสั่ง ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวความคิด

การใช้แบบสอบถามแก่ข้าราชการในเรือนจำพิเศษธนบุรี ระดับ 1-8 เครื่องมือหรือแบบสอบถาม มี 2 ลักษณะ

1. แบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิด
2. แบบสอบถาม Likert Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 1, 2, 3 แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

1. ส่วนข้อมูลทั่วไป
2. ส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่
3. คำถามปลายเปิด ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ก่อนหน้านั้นมีการ Pretest ใช้แบบสอบถาม 30 ชุด ที่มีประชากรใกล้เคียงกัน คือ ข้าราชการเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ชุด ได้ความเชื่อมั่น 0.826

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา

1. ข้าราชการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง	91 คน
2. ข้าราชการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง	46 คน
3. ข้าราชการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง	25 คน
รวม	162 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เรือนจำพิเศษธนบุรี ดำเนินการดังนี้

1. ขออนุญาตแจกแบบสอบถามโดยส่วนตัวในฐานะข้าราชการสังกัดเรือนจำพิเศษธนบุรี ต่อผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี
2. ขอนั่งสื่อกจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือทำการวิจัยไปยังเรือนจำพิเศษธนบุรี แจ้งผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี เพื่อเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ในการหาค่าร้อยละ

$$P = \frac{f \times 100}{N}$$

2. การหาค่า \bar{X} =
$$\frac{\sum fx}{N}$$

3. การหาค่า S.D. =
$$\sqrt{\frac{\sum f(x - \bar{x})^2}{N}}$$

4. ค่าพิสัย =
$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ค่าระดับความคิดเห็นจาก 3 ระดับ ต้องการ 3 ระดับ} = \frac{3-1}{3} = 0.66$$

$$\text{เห็นด้วย} = 2.34 - 3.00$$

$$\text{ไม่แน่ใจ} = 1.67 - 2.33$$

$$\text{ไม่เห็นด้วย} = 1.00 - 1.66$$

การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่จะมีผลโดยตรงทั้งต่อเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษธนบุรี โดยการแก้ไขพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้น ต้องดำเนินควบคู่กันไปกับหลักทัศนวิทยาและหลักอาชีวศึกษาสมัยใหม่ ที่ถูกพัฒนาขึ้นตามกรอบความคิดและความเป็นจริงในปัจจุบัน

สำหรับกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นกลุ่มข้าราชการผู้ปฏิบัติงาน อยู่ภายในส่วนต่าง ๆ ของเรือนจำพิเศษธนบุรี 3 ส่วน คือ ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง จำนวน 91 คน ส่วนพัฒนาผู้ต้องขังจำนวน 46 คน ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขังจำนวน 25 คน รวมทั้งสิ้น 162 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเมื่อนำเอาค่าเฉลี่ยจากผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ทั้ง 3 ส่วนตามวิธีการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยที่ได้กำหนดไว้ ด้านการแก้ไขฟื้นฟู การปฏิบัติงานด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังมักมีความขัดแย้งในทางปฏิบัติ ข้อกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ และระเบียบราชการในหลายด้าน ทำให้การประสานความร่วมมือกับ

ภาคส่วนงานต่าง ๆ ไม่ค่อยได้รับการตอบรับเท่าที่ควร มีค่าเป็นบวก ได้ผลค่าเฉลี่ยออกมาเท่ากับ 2.809

ด้านส่วนควบคุมผู้ต้องขัง การปฏิบัติการประสานงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับควบคุมผู้ต้องขัง หากเกิดจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชามักจะได้รับความสะดวก ได้ผลเป็นบวก มีผลค่าเฉลี่ยออกมาเท่ากับ 2.739

ด้านสวัสดิการ ควรแก้ไขระเบียบปรับปรุงข้อปฏิบัติ และข้อกฎหมายให้มีความสอดคล้องและสามารถปฏิบัติได้จริง เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติในสภาวะการณ์ ปัจจุบัน มีผลเป็นบวก ซึ่งเมื่ออ่านแล้วประเมินผลทัศนคติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เฉลี่ยออกมาเท่ากับ 2.653

โดยภาพรวมแล้ว อ่านค่าประเมินผลทัศนคติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ได้ว่าอยู่ในเกณฑ์เชิงบวก คือ เห็นด้วยว่าขาดการประสานความร่วมมือในด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี

กล่าวคือ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการประสานความร่วมมือด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี ยังต้องการให้มีการพัฒนาแก้ไขปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในข้อขัดขัดด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ด้านการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้านต่าง ๆ แนวทัศนคติของผู้ปฏิบัติยังมีแนวคิดเอนเอียงไปทางที่ว่าใครปฏิบัติอะไรต้องรับผิดชอบเรื่องนั้น ยกตัวอย่างเช่น การเบียดผู้ต้องขังออกจากแดนควบคุมไปยังแดนอื่นหรือฝ่ายอื่น ทางแดนต้นสังกัดก็ไม่อยากให้ไปหรือไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เพราะหากเกิดปัญหาด้านการหลบหนี เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็จะได้รับผลเสียหายไปด้วย เนื่องจากเรือนจำ ๆ ยังต้องคำนึงถึงการควบคุมเป็นหลัก ส่วนทัศนคติที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาเรื่องอื่น ๆ ส่วนมากมักเป็นปัญหาดั้งเดิมที่สะสมมานาน ยากต่อการแก้ไขให้ลุล่วงได้โดยเร็ว หากจะแก้ปัญหาก็เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องร่วมมือกันอย่างมาก บางเรื่องเป็นเรื่องใหญ่ เช่น ระเบียบข้อกฎหมาย หรือปรับเปลี่ยนแนวคิด ทัศนคติในการทำงาน สร้างความเข้าใจให้ทุกคนมีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดความสำคัญให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นศูนย์กลาง เช่น ผู้ต้องขัง หรือเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการประสานความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี ในครั้งนี้พบว่า

1. ทักษะของเจ้าหน้าที่เรือนจำพิเศษธนบุรี ให้น้ำหนักความสำคัญเรื่องการควบคุมผู้ต้องขังมากกว่าการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยและการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง จึงควรให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ให้มีบทบาทและภารกิจที่เท่าเทียมกัน

2. ความรู้โดยรวมของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี คือ ปริญญาตรี แต่ยังขาดทัศนคติในด้านประสานความร่วมมือในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ในงานทุกส่วนของเรือนจำพิเศษธนบุรี ทำให้มีแนวโน้มและทิศทางการปฏิบัติ รวมถึงเจตคติ ในการปฏิบัติภารกิจราชการไม่ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ไม่ใช่ผู้ต้องขังเป็นศูนย์กลาง หากมีทักษะเรื่องการประสานความร่วมมือที่ถูกต้องแล้ว จะก่อให้เกิดประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติหน้าที่ คือเกิดความเข้าใจและความเป็นหนึ่งในสัมพันธภาพ ทั้งด้านผู้ต้องขัง คือ เมื่อผู้ต้องขังได้รับประโยชน์หรือได้รับการพัฒนาแก้ไขที่ถูกทาง ก็จะทำให้ผู้ต้องขังเกิดการพัฒนา ชะล้างจิตใจด้านลบให้เป็นบวก เมื่อผู้ต้องขัง มีความคิดเป็นบวกย่อมจะง่ายต่องานด้านการควบคุมไปด้วย และเจ้าหน้าที่ก็จะสามารถทำงานได้อย่างเกิดผลสัมฤทธิ์และไม่เหน็ดเหนื่อย

3. เรือนจำพิเศษธนบุรี ได้จัดตั้งศูนย์บริหารยุทธศาสตร์ขึ้น สังกัดโดยตรงกับส่วนบริหารทั่วไป ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์ของเรือนจำให้เป็นไปตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ แต่ศูนย์บริหารยุทธศาสตร์ ยังไม่ดำเนินการในด้านการเป็นหน่วยงานกลางในเรื่องการประสานงานการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยตรง เป็นเพียงการรวบรวมผลงานของแต่ละส่วน นำเสนอคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของเรือนจำฯ เพื่อพิจารณาเสนอยังกรมราชทัณฑ์ต่อไป ดังนั้น บทบาทการเป็นผู้ประสานงานซึ่งอาจเรียกว่าหน่วยงานกลางนั้น ศูนย์บริหารยุทธศาสตร์ ควรเพิ่มบทบาททางด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น ส่วนการพัฒนาปรับเปลี่ยนความเข้าใจและแนวคิดของผู้ปฏิบัติในด้านการประสานความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรีให้เกิดความเข้าใจต่อแนวนโยบาย และมีแนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันนั้น ควรกำหนดไว้ในส่วนของโครงการหรือโปรแกรมต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการกับผู้ต้องขัง และเน้น การติดตามประเมินผลเป็นสำคัญ เรือนจำฯ ควรมอบหมายให้ผู้มีอำนาจ หรือเป็นข้าราชการที่มีระดับตำแหน่งที่สูง ตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการส่วนขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือ จากข้าราชการผู้ปฏิบัติทั่วไป และมีหน้าที่รับผิดชอบต่อระบบงานของเรือนจำ ให้เป็นผู้ทำ

การประสานความร่วมมือด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นอย่างดี โดยเน้นการนำผลการติดตามนั้นมาเสนอต่อที่ประชุมผู้บริหารใน morning talk จักทำให้ผลการปฏิบัติออกมาดี มีบรรยากาศของความเต็มใจและให้ความร่วมมือ โดยผู้บริหารลงมาเป็นผู้ประสานในเบื้องต้นก่อน จนเกิดรูปแบบการทำงานที่ดีและถูกต้องแล้ว จึงถ่ายโอนงานออกมาในลักษณะ job description ต่อไป ซึ่งเป็นการสร้างรูปแบบการทำงานเชิงบูรณาการ

4. อำนาจการปรับเปลี่ยนแก้ไขข้อกำหนด แนวนโยบาย ที่กำกับและบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ในตัวแม่บทของกฎหมาย ยังคงต้องยึดกฎหมายราชทัณฑ์ใช้เป็นหลักการอยู่ แต่เนื่องจากสภาพการณ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนไปมาก เพราะระบบสารสนเทศที่เข้ามา ทำให้สังคมก้าวเข้าสู่สังคมข่าวสาร การดำเนินงานในรูปแบบเดิม ๆ ทำให้เกิดการติดขัดและไม่ยืดหยุ่น เรือ่นจำฯ ควรจะใช้อำนาจในการออกระเบียบปฏิบัติในหน่วยงาน ซึ่งตนเองสามารถดำเนินการได้ กล่าวคือ การออกคำสั่งเรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง ได้ทำงานในลักษณะสอดคล้องกันมากกว่าต่างคนต่างทำ เช่น การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ส่วนควบคุมได้เป็นผู้รับผิดชอบ เรื่องการพัฒนาผู้ต้องขังด้านการศึกษาด้วย เป็นต้น จะทำให้เกิดความเข้าใจและสร้างความรับผิดชอบในด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แต่เรื่องควบคุม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

1. การศึกษาคั้งนี้ พบว่า ทศนะของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการประสานความร่วมมือด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรีนั้น มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะด้านเจ้าหน้าที่ของเรือนจำที่ทำงานสัมผัสกับผู้ต้องขังโดยตรง คือ เจ้าหน้าที่ในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ในส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง และเจ้าหน้าที่ในส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ยังไม่ได้ศึกษาทั้งเรือนจำฯ ทั้งที่เจ้าหน้าที่ในส่วนอื่น ๆ นั้น ก็ได้เข้าเวรยามนอกเวลาราชการด้วย จึงถือว่าเป็นผู้ที่สัมผัสกับผู้ต้องขังโดยตรงเช่นกัน อาจสามารถพบทศนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องทศนะของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการประสานความร่วมมือด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี ซึ่งจะเติมเต็มคำตอบได้มากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาทศนะของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ในการประสานความร่วมมือด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรีคั้งนี้ ไม่ได้มุ่งเน้นการศึกษาด้านข้อกำหนดหรือแนวนโยบาย หลังจากได้มีการแก้ไขปรับเปลี่ยนแล้ว จึงควรมีการสำรวจทศนะของเจ้าหน้าที่

เรือนจำพิเศษธนบุรี ว่ามีระดับความพึงพอใจในแนวนโยบาย หรือข้อกำหนดซึ่งกำหนดและบังคับใช้ขึ้นใหม่เท่าใดเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังว่าสามารถดำเนินการได้ผลเป็นเช่นไร

3. ควรได้มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างทัศนคติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ในการประสานความร่วมมือด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี และเรือนจำอื่น ๆ ที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน เช่น เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เห็นว่างานราชทัณฑ์ที่มีกฎระเบียบเดียวกันแต่ต่างสถานที่กันนั้น มีลักษณะอย่างไร และเป็นการทำ bench marking อย่างหนึ่ง ซึ่งเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน ที่ต้องเร่งการพัฒนาในเชิงแข่งขันเปรียบเทียบ

4. ควรศึกษาในแง่มุมมองของผู้ต้องขังบ้าง ในเรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมดูแลผู้ต้องขัง จะเป็นการศึกษาในลักษณะครบวงจรมากยิ่งขึ้น